

Ti nh ng i nghi a khuy n

Tác Giả: Bút Xuân Tr n Đ nh Ngo c
Thứ Năm, 26 Tháng 7 Năm 2012 21:42

Tôi xin k chuy n lão B y Thu c v i con chó Vàng c a lão.

M i khi ng i ôn l i chuy n x a làng Th y Khê, ng ai ô thành ph Hà N i - n i gia đình tôi có th i gian c ng - có nói đ n lão B y Thu c và chú dì Th m, tôi l i c i nh c v i m câu t c ng m v n th ng nói v i tôi và các anh ch c a tôi mà bà có ý dùng nó đ đ y đ :

Con không chê cha m khó

Chó không chê ch nghèo!

R i tôi bình thêm m t câu:

“M coi, chó không chê ch nghèo nh ng con có nhi u đ a v n chê cha m khó đ y.”

M tôi g t gù làm rung rinh c mái tóc b c tr ng đã c t ng n mà h i tôi m i bi t nhìnra m , nó đen nh mun và dài ph i dùng khăn v n m i đ lên đ u đ c:

“ thì ca dao t c ng ông bà mình nói v y nh ng có ph i ai cũng gi ng ai đầu con, bánhân bá tính mà.”

Tôi th m đ ng ý v i m tuy nhiên l i không nghe m phê bình v chó. Chó, theo ch tôi bi t,

Ti nh ng i nghi a khuy n

Tác Giả: Bút Xuân Trần Đình Ngo c
Thứ Năm, 26 Tháng 7 Năm 2012 21:42

m i trên m i con không chê ch nghèo. Đó là cái đ c tính r t đáng yêu c a loài thú b n chân đã đ c ng i thu n hóa thành gia súc.

Tôi xin k chuy n lão B y Thu c v i con chó Vàng c a lão.

Ng i ta b o lão B y Thu c không ph i ng i làng chúng tôi nh ng lão đ t đ n làng Th y Khê này v i m t con chó đã m y năm nay sau tr n cháy l n b bên kia b n đò Gia Lâm. Ch ng bi t lão có ph i là n n nhân đám cháy y không nh ng chú Tám Hóing i làng thì qu quy t lão B y Thu c chính là n n nhân và v cháy l n đã thiêu r i hàng trăm căn nhà trong đó có ngôi nhà g ba gian hai chái đ p đ c a lão B y. V và 6 đ a con c a lão B y đang ng tr n gác xép ch y không k p, b thiêu s ng. Có l khói đã ùa vào làm ng t t t c 7 m con. Ch có lão B y Thu c vì đi làm “ca” đêm nên thoát, th yl a cháy ngút tr i v i đâm b ra b n đò v c u v con nh ng con đò nh , vì dân v c u ng i nhà quá đông, lái đò đui không lên, ch quá t i chìm ngh m gi adòng sông H ng n c lũ đang ch y nh thác, ch ng bi t nh ng ai b n c cu n đi, ai b i vào b đ c.

Ông lái đò, ông Thuy n b o ch c ch n ba ch em con Nặng ch t đui r i. Còn c ch c ng i đàn bà n a, c con gái nh nh ch c ch th t nh ng ông ta không nh h t đ c. M t con đò chuyên ch làm ăn, ông Thuy ncũng bán s i, đi m t đ t, ch ng bi t đi đâu.

Lão B y Thu c, nh b i gi i và v t b t qu n áo chonh m i vào đ c b bên kia, nh ng lên b ch v i m t cái qu n đui (sà l n). Dù quá m t vì ph i b i khá xa ng c v i dòng n c lũ phù sa ch y xi t, lão B y Thu c th h n h n mu n đ t h i nh ng v nsiêu v o ch y v nhà cách b sông kho ng cây s r i. T i nhà thì t t c ch còn là m t đ ng than h ng v i mùi th t ng i cháy khét l t.

Ch ng riêng nhà lão, g n trăm ngôi nhà khu Gi ng t ong đ ng sát sát vào nhau cháy không còn m t căn. Nhi u nhà khác cũng có ng ich t cháy, nhà m t, hai ng i, nhà ba, b n ng i nh ng ch t cháy 7 ng i nh nhà lão B y Thu c, m t gia đình ch t nhi u nh t thì ch có mình lão B y. Ch còn tr l i nh ng đ ng than và nh ng cái n n nhà cháy xém đen đúa, tình c nh toàn khu trông quá th m!

V t duy nh t lão B y Thu c còn l i trong căn nh ành yêu v ch ng lão đã g n 20 năm là con Vàng, con chó lão xin v nuôi đã dăm năm nay.

Con Vàng khôn và lanh, ch c khi ng i mùi khói nó đăi t ch y ra kh i cái sân g ch nhà lão. Nó có tìm cách c u bà ch t c v lăo vánh ng đ a con c a lăo không, không ai bi t. Ng i ta ch th y nhà lăo B y g ntrung tâm phát h a đ u tiên, ch c vì th v con lăo đang ng say không ch y k p mả ch t cháy. V con lăo trong bu ng, đóng kín c a, khói lu n vào làm ng p ngay. Còn con Vàng n m coi nhà sân tr c, t nó th y l a và khói lúc căn nh m i b t đ u cháy.

Th y lăo B y v , con Vàng v y đuôi m ng ch , m t nó trông nh ng n l . Có l nó bi t bà ch và các cô c u ch nh thân yêu c a nó b thiêu s ng trong căn nhà chăng? Nó th y căn nhà b cháy và không th y m con bà ch , t t nó bi t h a ho n đă x y ra và nh ng ng i thân yêu c a nó v ng m t m t cách l lũng. Nó không ph i ng i đ hi u h t đ c nh ng nó có linh tính v s m t mát mà nó ch a t ng bao gi th y nh th .

Lăo B y vu t vu t vào l ng nó vài cái r i đ ng g c đ u vào cây c t cháy d , khóc r ng r c nh đ a tr , con Vàng đ ng bên chân ch bu n r u. B y m ng ng i và t t c nhà c a, s nghi p m t đ i c a lăo ra tro ch ph i ít đâu. Giá nh ông Tr i ch thiêu r i căn nhà và đ v t mà đ v lăo v i 6 đ a con l i cho lăo thì dù saolăo cũng b t đau kh . Ng i còn thì c a còn. Ng i m t thì có bao nhiêu c acũng không bù l p đ c. Giá nh lăo còn tr ...nh ng lăo đă h n sáu ch c, d g ilàm l i cu c đ i đ có m t vài đ a con khác?

Dân trong làng nh ng khu không b cháy bu đ n r t đông đ coi xem ai còn, ai ch t cháy. Có nh ng ng i quen mu n an i lăo B yThu c m t câu. Nhi u ng i đàn ông mu n giúp lăo B y b i đ ng tro than ki m 7xác ch t dùm lăo nh ng đ ng than l n còn quá nóng, không ai dám đ n g n vì h i nóng b c ra h ng h c.

Ng i ta h e nhau l y thùng, ch u múc n c c cái gi ng nông đ u đnh đ i trên đ ng than cho nó ngàn s m đ ng b i than ra ki m xác ng i. L i cũng nh làng xóm, lăo B y m i có 7 cái săng (hòm) l n bé chôn v con. Th i đó, khi không có ti n mua c săng, c ván, ng i ta c a cái ph n đang dùng trong nhà ra làm săng. Đành r ng nó ch ng đ p nh ng có cái mà an táng ng i ch t trong lúc không ti n không g o nh lăo B y cũng là quý. Ngay đ n nh ng t m ván thoi, t c c ván khi c i táng ng i ch t, dân quê th i đó cũng không v t đi mà dùng chúng đ ch n chu ng l n, chu ng gà. Ngoài chuy n đ c vi c, có ng i tin r ng ng i ch t s phù h cho đàn gà, đàn l n y ít b nht t, hay ăn chóng l n.

Ngày lăo B y đ a v con ra đ ng là m t ngày m a gió bão bùng mù tr i đ t nh ng vì nh ng cái

Ti nh ng i nghi a khuy n

Tác Giả: Bút Xuân Trần Đình Ngo c

Thứ Năm, 26 Tháng 7 Năm 2012 21:42

xác cháy n t n th t da mau ch ng, mau th i, mùi t khí xông ra hàng xóm không ch u n i. V i, quan huy n T Liêm đã v khám ra l nh chôn t mây hôm tr c nên lão B y ph i nói khó v i nh ng ng i h hàng thân thu c, dù m a bão cũng ph i mang 7 cái săng đi chôn m i yên đ c.

Tám ng i đàn ông, con trai kho m nh, v i lão B y là 9, c 4 ng i ràng giây th ng vào và có đòn tre dài, khiêng m t cái săng đem ra gò m c a làng. Săng nh xú c a m y đ a tr thì khiêng hai cái m t cho nhanh. B y cái huy t đã đ c đào xong t vài ngày tr c, th dây h huy t r i l p đ t b ng mi ng. H làm trong m a gió bão bùng, s m ch p liên h i trên b u tr i mà l huy t thì đ y n c, cái săng c n i l nh b nh trong huy t.

M y ng i này ph i c xúc đ t đ xu ng cho cái săng chìm xu ng đáy huy t, xong đ ng lên trên d m đ t cho nén xu ng, đ cho đ y b ng mi ng k o chó ng i mùi b i lên tìm xác. Sau tr n bão, lão B y s r thêm Tám Hói, hai ng i hai cái mai, l y thêm đ t ru ng đ p cho cao lên thành b y n m m h n hoi, tr ng m i m m t cây d a d i đ đánh đ u đàng đ u, đàng chân, ch ngay hôm nay thì ch u thua ông Tr i.

Làm t tr a mãi t i t i m t m i chôn c t xong. T t c đ i m a t v nhà anh ch Thính ăn b a c m t i, có đ a lòng l n v i vài cú tr u ngang, đ g i là tr n m y ng i thân thu c giúp vi c chôn c t. Anh Thính là cháu lão B y Thu c, g i lão b ng chú ru t. Nhà anh Thính may ch a cháy, ch xem thôi.

Sau khi an táng v con, lão B y tr nên vô gia c , mát mát, khùng khùng thành ra m t c vi c làm, công vi c gác-dan cho m t nhà máy làm s n lão đã làm nhi u năm. Tám Hói, nh m t ng i hi u chuy n hay ng i thân c a lão B y, b o v i m i ng i r ng, l ra lão B y Thu c điên m i ph i vì cú “s c” đ ng ng i mà không thì cũng m n dòng n c hay chút thu c phi n d m thanh ra đi cho mát m tránh cái coid i quá đau kh này. Nh ng không, lão B y Thu c v n can đ m s ng, an ph n s ng m c dù cu c s ng c a lão không l y gì làm khích l .

V ch t r i, t th i bát ti t lão B y Thu c ch có vài b đ thay đ i. Mùa hè nóng n c m t tí nh ng dù sao cũng đ s ng h n, qu n áo th nào cũng đ c. Mùa Đông lão có cái áo va-r i cũ m u c t ng a, th lính Pháp v n dùng, lão luôn luôn v n trên ng i. Ban đêm lão dùng nó làm chăn. Cái mũ “ph t” m u nâu b c ph ch cũ xì cũ x t, th mũ tây quăng, lúc nào cũng sù m s p trên đ u dù là n ng hay m a. Cái b cói đ ng t t c gia tài c a lão quàng bên vai và luôn luôn trên tay là m t cây g y, th trúc già nhi u đ u m t đã h l a và u n cho th ng.

T ngày đó, lão B y Thu c và con Vàng nh hình v i bóng. Lão đầu, con Vàng đó. Lão ăn gì cũng chia cho Vàng m t mi ng.

Con chó Vàng c a lão B y làm t con chó đ c bi t. Nó khá l n, m n m n và d i dào sinh l c. Gi ng chó tahoàn toàn ch không lai gi ng, lông ng n, tai nh , lông vàng s m ngoài m tkho ng nh m u tr ng d i i b ng ch y l n t i c . Ng i ta b o nó là “th ch sùng b m c ”, quý t ng c a chó, ai nu i đ c nó s gi u sang.

V y mà nào lão B y Thu c có gi u, có sang.

Ban ngày, lão B y Thu c đ tcon Vàng vào thành ph xin ăn. Lão ng i c a Nam ch Đ ng Xuân, con chó Vàngng i c nh, cái b có đ tr c m t. Các bà n i tr đi ch hàng ngày đã quen m t l o, ng i b vào b m t chinh, ng i cái bánh ch ng, bánh t . Th cũng t m đ cho hai th y trò. V n bu i ch , l o đ ng l n d t con Vàng ra v . Có hôm đingang hàng ph gánh, v a lúc ch còn vài bát cu i cùng, bác ph Mi u n i h ngđai l o m t bát và cho con M c vài cái x ng bò n m g m. Ăn xong, l o cám n r i l i d t chó đi ti p.

Hình nh có m t th i gian lão B y Thu c đnh n làm nh ng công vi c ng i ta m n l o nh c o sét v t u, ph th s n t u, th i b l o r n, ph ráp xe đ p v.v...nh ng l o không chú ý đ c lâu, đang làm b ng đ ng trí, th chính k u l y cái này l o trao cái kia lung tung c l n nênc h i cho ng . L o ch ng bi t làm sao nên đanh c t i ch Đ ng Xuân nh vào lòng h o tâm c a m i ng i.

Có h i l o ng đ ng ng ch quanh quanh khu ch H m, khi góc đ ng Hàm Long b C nh sát l u lên xe đ emgam đ n sáng m i th . B vài l n nh th , l o B y Thu c h i n nênc v Th yKhê và cái góc đing làng b l o đ ý. Hai th y trò l o t đó đ ng đ o trong góc đing Th y Khê, ngày đi xin ăn, t i v ng .

Đ ckho ng vài tháng yên n, b a đó làng có hát chèo, ng i ta d n d p s a s an chogánh hát m i l o ra cái r m đ y nhóc m t góc gian c a l o B y Thu c và con Vàng. Th là ngay b a đó, ông x tr ng g pl o B y b o l o không đ c c đó n a. Túng th , l o xin m t ch khu t làm m t cái l u nh làm n i t m trú ban đem cho l o và con Vàng. Th y l o t t , v h i, là ng i

Ti nh ng i nghi a khuy n

Tác Giả: Bút Xuân Trân Đình Ngo c
Thứ Năm, 26 Tháng 7 Năm 2012 21:42

khá gi khi x a nh ng vì h a ho n mà ra nông n i th này, làng đ ng ý cho lão cái kho nh đ t nh i ra nghĩa trang, di n tích ch b ng haicái gi ng.. R i ng i giúp vài cây tre, ng i cho m lá gi, th là lão và con Vàng đã có n i chui ra chui vào.

Lão B y Thu c v n lên ch Đ ng Xuân ăn xin, sáng đi s m, t i m t m i v đ n l u. Lũ tr con t i tôi ít khi g p lão B y nh ng m i khi g p, n u lão ngo c t i tôi i, y là lão có k o trong túi, lão moi ra đem phát. M t l n sáu đ a chúng tôi đi b i h làng bên v , tr i ng mu n mu n, ánh n ng đã g n h t, chúng tôi ch t th y lão B y Thu c v i con chó Vàng đang ch m rãi đi ng c i i phía chúng tôi. Chúng tôi c ý đi ch m đ g p lão. Khi lão đ n g n, ba, b n cái mi ng cùng la m t t t:

“Ông B y! Ông B y! Ông đi đâu v đó?”

Lão B y Thu c không tr i vì n u mu n, lão ph i tr i th nào? Không l i b o đi xin v đó?

Lão đ ng i, sáu đ a chúng tôi đ ng vây xung quanh, đ a h i câu này, đ a h i câu kia r i rít. Lão v n không tr i ch nhe hàm răng r ng g n h t ra c i tr c i, tay v n đ t con Vàng đang ngoe ngu y đuôi đ ng bên. Lão đ a tay xoa đ u m i đ a chúng tôi, c ch r t thân ái, r i móctrong túi ra 3 cái k o gói b ng gi y bóng m u xanh đ , tôi đoán là k o đ a. Th ng Tí nhìn th y k o thích chí la lên:

“Ông B y cho k o chúng bay . Nh ng 6 đ a mà ch có 3 cái k o. Làm sao chia đ c ông B y?”

Lão v n không nói, đôi m t hi n t nhìn t ng đ a, xong l y tay ch vào hai đ a r i traom t cái k o, chúng tôi hi u ngay hai đ a chia nhau m t cái đ y. Xong lão c ihi n đ t con Vàng đi, v n ch ng nói m t i.

Chúng tôi ng n ng v i ba cái k o trên tay, đ ng nhìn phía sau lão và con Vàng, trong đ u đ y th c m c cho đ n khi lão t t vào con đ ng ngang, khu t sau b i chu i um tùm. Lão đi ăn xin mà v n còn đ i k o chúng tôi! Có l lão ch ng còn gì trong túi ngoài ba cái k o. Còn sáu đ a chúng tôi, có m y đ a nhà gi u, chúng tôi đã cho lão cái gì ch a, đã cho ai cái gì ch a? Ý nghi

này làm tởng h n ngào. Tôi b o th ng Cam gi ph n k o c a tôi v i nó:

“Thôi, mỳ ăn luôn cái k o, kh i c n chia cho tao.”

Tôi không m i Th y Khê đ bi t cu c đ i c a lão B y Thu c s x y ra thêm nh nggì. Nh ng nh ng đ a b n t h i nh đ ã k thêm v i lão B y cho tôi nghe khi tôicó đ p tr i Th y Khê sau này.

T i nó nói cu c đ i c a lão B y Thu c và con Vàng cũng nhi u gian truân i m. M t i n m a gió quá không v k p, lão ph i ng i hàng hiên trên ph hàng Đ y, sáng hôm sau lão B y Thu c b xe cây h t đi. Con Vàng lao lên xe v i lão b m t C nh sát n vào c ng cho m t dùi cui. Nó b què lê què i t vì cú dùi cui quá n ng. Dù đ i kh , đau đ n th (trong tù b a đ u, lão B y không có c m hu ng h là con Vàng), nó v n không b ch . M y C nh Sát viên tính b t nó b vào khu chó điên, chó i c nh ng lão B y van xin quá, m t hai nói r ng có nh t thì xin nh t c i và con Vàng m t ch nên h m i thôi.

Sau hai ngày, ba đêm C nh sát th i lão B y Thu c và con Vàng. Lão ch m t ng m y đêm nh ng con Vàng quèchân đi kh p khi ng trông th t t i nghi p.

Lão B y Thu c và con Vàng v đ n cái i u i Th y Khê thì hai th y trò đ ã m t s c r t nhi u. Lão đ con Vàng n m trong i r m, đi hàng xóm xin r i u tr ng và ngh v ch ng lên bóp cho nó. Nh ng nó b sai kh p, v t th ng lâu ngày cũng lành nh ng nó v n c đi kh p khi ng nh hôm b n n.

Vài năm sau, trong m t mùa m a i nh, ng i làng Th y Khê không th y lão B y Thu c và con Vàng tr v i u n a. Tr c đó, ng i ta th y lão có v i m y u h n, không còn nhanh nh n t i vui nh tr c. Lão già đi nhi u, tóc tr c kia mu i tiêu khi đ n làng, gi b c ph , đ u i nh ng năm tháng ch ng ch t. Đôi vai lão r x u ng, i ng khòm đi, đôi m t i đ m t m i, nhi u v t nh n i đ uôi m t. trên trán và trên đôi gò má hóp, s m n ng. Tr c kia lão có cây g y nh ng không c n ch ng mà ch c m kh i kh i cho có nh ng nay cây g y nh v t b t li thân, nó giúp lão đ ng và đi đ c. Nhi u ng i i g n i vào nghĩa trang v n nghe đêm đêm nh ng ti ng ho khàn đ c t ng h i c i a lão mà ái ng i. Đ ã có ng i th y t i nghi p b o lão đ n i nhà mình đ cho ăn u ng và săn sóc lão nh ng lão đ u t ch i.

Đ n năm đó, con Vàng cũng đã già, có th nó còn già h n lão. Chó ch s ng đ c kh ang 14-15 năm, khi nó h n ch c tu i là ngang b ng v i ng i trên 75 r i.

Con Vàng tr n nên ch m ch p nhi u, đôi m t kém l đ không còn tinh nhanh nh tr c, th nh tho ng ghen đùn ra. Cái l ng nó trũng xu ng, nh ng b p th t hai bên mông và đuôi lép xu ng và nhão đi không còn n y n , căng ph ng và r n ch c nh tr c. Nó theo lão B y đi ch m ch m, cái đuôi v n ve v y t v “yêu đ i” nh ng giá lão có th nó ra thì nó cũng không còn phóng nhanh nh tr c mà ch m t vòng s n nh nh , h i th c a nó đã g p gáp nh cái b lò r n.

Đ n m ngày, ng i ta không th y lão B y Thu c và con Vàng tr v cái l u nghĩa trang làng Th y Khê n a. Không ai bi t nh ng gì đã x y ra cho lão B y và con Vàng. Nh ng ng i hi u chuy n nói r ng lão đã ch t đ c đ ng khi t bãi đá bóng C t c đi v căn l u. B a đó, nghe nói có hai đ i bóng tr danh tranh gi i, lão đ t con Vàng đi lên đó xin ăn vì ng i đi coi đ ng l m. Lúc tan, tr i đ c n m a, lão và con Vàng ph i đ ng trú trong hàng hiên nhà m t đ ng. Có l lão B y Thu c b đ i và l nh quá vì qu n áo t s ng, n a đ m lão trút linh h n. Con Vàng v n n m bên c nh lão sau khi lão đã ch t. Sáng hôm sau, C nh Sát thành ph nhìn đ c cho xe đ n h t xác lão đ m đi chôn.

Có m đ i u r t l . Con Vàng vài ngày sau l n mò v đ c nghĩa trang Th y Khê. Nó chui vào l u n m trong đó mà ch ng ai hay cho đ n ngày hôm sau, vài đ a tr ngh chng m v n th ng đ n xin k o lão B y Thu c phát giác ra con Vàng đã n m ch t trong l u.

B t i b o không ch có m t con Vàng nh ng có c ngàn c v n con Vàng nh th nên câu c ng r t đúng v i th c t .

oOo

Th còn v kia c a câu t c ng , v nói v nh ng đ a con an ph n v i cha m dù cha m nghèo khó?

Tôi ik b n nghe câu chuy n t ng đã lùi xa vào dĩ vãng sau đây.

M tng i em h xa c a m tôi, dì V i, y ch ng làng g n bên là chú Th m, có đ c 6 ng i con, đ a con trai n nh t năm đó đã 17, nó h n tôi ba tu i.

Chú Th m làm ngh ip nhà nông thôn. Khi nào dân làng khá gi , đ c mùa, h b nh ng cái mái cũ đi ip i. Nhà gi u, ip ngói; nhà v a v a ip b i còn nhà nghèo thì ch r .

Nhóm ip nhà c a chú Th m có 3 ng i, đi làm đ a cũng đi chung v i nhau. H làm công ngày, thí d n a thùng thóc m t ngày, nuôi c m ba b a, b a t i ph i có ít nh t m t món nh m nh th t lu c, lòng n v.v...v i cút r u tr ng.

Năm nào m t mùa ho c đói kém, nhóm th ip nhà c a chú Th m cũng đói vì ch ng có ai gi i đi làm. C m g o ch ng đ cho con ăn, sa d m r mái nhà ra ip i m c dù cái t i “đ t nhà” là t i n ng nh t:

Ch già không b ng nhà đ t.

Cha già đây không ph i là cha n tu i, cao niên mà là cha m t còn n m đó ch a an táng. Cha ch t n m đó đã lo ip ng, b i r i nh ngnhà đ t còn kh h n! Tr i m a đêm ip nh ip o, mái nhà đ t t tung, ch ng bi t cho đ n con n núp vào đ a, cái kh cha ch t có ip còn nh nhàng h n!

Chú Th m làm ti n kém nh th nh ng dì Th m cũng không may h n bao nhiêu. Dì làm hàng

x ng hàng xáo, t c đong thóc v xay, giã o r i đem g o ra ch bán. May ra m t thùng thóc có l i b ng m t lon g o v ít t m cám cho l n ăn, có khi ch đ c chút t m cám, l i có khi đong thóc cao quá b l . Nhà 8 mi ng ăn, hai v ch ng v i 6 đ a con, nh nh t m i 2 tu i. Th là th ng Th u xin v i cha m cho nó xu ng Sa Châu, đi theo ng i quen ra bi ndánh tôm cá. Chú dì Th m th y nó còn nh tu i l i g y gò ch ng bi t có làm n ivi c chài l i v t v không, không mu n cho nó đi ngh nh ng nó c v t nài mãi i chú dì cũng ph i ng thu n.

Th ng Th u đ c cái không say sng, nó y u th cnh ng chăm, nh ng vi c nh t cá, tôm, sò, c trên nh ng cái l i kéo lên gi a bi n nó làm r t khá, hai Hùn là ch chi c thuy n đánh cá đó cũng ph i th ng cái tính ch u làm c a th ng Th u. M ichuy n ra kh i th ng kéo dài ba, b n ngày, tùy theo th i ti t có tr i quang mây t nh không, v đ n b n, chú Hùn tr công cho th ng Th u b ng tôm, cá, m ckhô, dì Th m đ con ăn m t ít, còn m t ít đem ra ch bán cũng có thêm ti n muarau mua c i.

Trong làng lúc đó có ông lý C u, t c x a đã ra làm Lý tr ng, gia t cũng có bát ăn bát đ nh ng hai ông bà đ n nay đã g n sáu ch c mà ch ng có m t đ a con.

Ông lý C u đã có l n m n nhóm th l p nhà c a chú Th m đ n l p l i cái mái ngói. H i đó th ng Th u m i 15 tu i, tuy con nhà nghèonh ng ăn m c s ch s , chào th a l phép. Th ng Th u bu i tr a đó đ n nhà ông lý C u báo cho b nó bi t, có m t ng i khách Trung Lâm đ n mu n g pb nó đ g i đi l p vài cái mái. Vì th mà ông lý C u bi t th ng Th u. Ông lý h i nó m y câu, nó đáp r t l phép, tr n tru làm ông r t ng. R i ông tìm hi u gia đình chú Th m ngay trong b a c m t i hôm đó, bi t nhà chú Th m con đng mà cũng túng thi u.

Khi đám th l p nhà v r i, ông lý C u h i ý ki n v xem có mu n nuôi đ a con trai đ sau này nó cúng qu i khi mình trăm tu i không? Bà lý nghe ch ng gi i thích cũng có v ng, h i ch ng:

“Th ông đã nh m đ c đ a nào ch a? Đ a con nhà t mth ng quá thì ch c gì nó thành ng i t t mà lo i cho mình đ c nh ý mình mu n. Ông c coi v ch ng ông hào Không nuôi con nuôi đ y. Nó ch ăn c p ti nb c, thóc lúa đi đánh b c, ch ng làm ăn gì, m t đ a ăn h i đái nát, nuôi ong tay áo, nuôi kh dòm nhà. Có con nuôi nh th thà đ ng có còn h n. Khi nào ch tthi vi t gi y cúng nhà đ t cho chùa chi n, cho làng xã, vi t rõ trong gi y nh h ma chay cho mình mà l i hay h n.”

Ông lý b o v :

“Tôi cũng đã nghĩ đ n đi u đó. Th ng T con nuôi hàoNhông là cái g ng tr c m t sao tôi không đ phòng. Nh ng có ph i đ a nào cũngh thân m t n t nh cái th ng đó đâu. Bà th đ ý th ng Th u, con chú thímTh m, hôm nay chú ta đ n đây l p nhà cho mình đó. Tôi đã h i han nó, th ng bérõ l phép, chăm làm, ch t i nó m i h c xong l p Ba đã ph i thôi vì nhà b m nghèo; nh ng tôi coi nó có chí và ch u h c ch u làm. N u xin đ c nó cho nó đi h c l y cái b ng ti u h c Pháp-Vi t thì sau này cũng có th ra lý tr ng nh tôi ngày x a đ c.”

Bà lý b o ch ng:

“Đ tôi ph i l i g p m nó và nó xem sao. N u ông ng thì tôi cũng ng.”

Sau khi nhóm th c a chú Th m l p xong mái nhà cho ông lý C u, ông lý r i bà lý l y c cám n l p cho cái mái t t, l i ch i thămv ch ng chú Th m hai, ba l n, l n nào cũng mua quà bánh cho r t đ y đ n. Khithì m lòng l n c hai đĩa tây v i n a rá bún; khi thì hai n i chu i v i hai trái d a to t ng; l n sau cùng là m t thúng con g o n p kho ng m i đ u. Quàbánh cho nhi u làm thím Th m ng i ngùng khi thím ch a bi t cái h u ý c a ông bà lý C u là tính xin th ng Th u làm con nuôi:

“Em bi t hai bác lý có lòng t t v i gia đình chúng em nh ng khi l p mái thì hai bác đã tr công nhà em t t r i. Hai bác cho giđình em nhi u quá làm em áy náy l m mà chúng em ch ng có chi bi u hai bác...”

“Đ ng nghĩ ng i gì,” bà lý C u b o thím Th m,”nhàtôi ít ng i mà quà bánh ng i quen cho hoài, đ a chú thím và các cháu ăn chovui. Nhà tôi c y c m u lúa n p nên n p s n l m, chú thím và các cháu th i xôiăn đi. N p m i đ o l m.”

L n th ba, bà lý b o v i thím Th m tr c khi v :

“Ch ng gi u gì thím, tôi và ông lý tôi s ph n mu nm n, ch ng có l y m t m n con m c dù có c a d ăn d đ . Chúng tôi có ng i làm c trai, c gái h u h , không có con nh ng cũng ch ng sao. Ch mong mu n có m t đ a con nuôi, tính n t ngoan ngoãn, đ u óc khá, chúng tôi s cho nó đi h c đ sau này may ra giúp đ c vi c làng, vi c xã thì cũng “h nh” m t. Ông lý nhà tôi nói ông mu n xin chú thím th ng con l n c a chú thím là th ng Th u làm con nuôi. Chúng tôi đã g p cháu, th y nó là đ a chăm làm, tính h nh ngoan. V y thím th bàn v i chú xem chú có ng không thì cho chúng tôi hay. Chúng tôi h a chonó đi h c l i đ đi thi b ng Ti u h c Pháp r i sau này, có phúc thì có ph n, chúng tôi coi nó nh con đ , s lo b gia th t cho nó. Nó đ c h c hành nên ng i có giá tr sau này trong làng trong t ng mà b t m t mi ng ăn cho chú thím, đ lo cho các em nó. Chú thím nghĩ sao cho chúng tôi hay.”

Chú Th m đi làm không có nhà. Thím nói v i bà lý:

“Vi c này em ph i nói v i nhà em xem nhà em và ý cháu ra sao r i chúng em s th a v i hai bác. N u đ c nh l i bác h a cho cháu đi h c l i thì r t t t cho cháu. Em nghĩ ch c nó s b ng lòng mà nhà em cũng b ng lòng; nh ng ph i đ em dò ý nó xem sao ch ch c nhà em thì cũng đ ng ý l mr i.”

Bà lý C u đ ng lên t bi t, h n thím Th m cho bà tabi t s m.

T i hôm đó, chú Th m v . Thím Th m thu t l i câu chuy n xin con nuôi c a ông bà lý C u cho ch ng nghe. Nghe xong, chú Th m nói:

“Ông bà lý C u gi u có mà nhân đ c. Tôi làm cho ông bà y tôi bi t. Công xá tr khá h n ng i ta mà cho ăn u ng đàng hoàng l m. Lúc v m i ng i l i đ c đ a xôi v i mi ng th t lu c. Ít ng i trong t ng này t t nh v y. Th o nào hôm chót, khi ch có mình tôi, ông lý h i tôi v gia đình mình c n k l m, h i kĩ v th ng Th u, nó làm ăn gì, x a h c đ n đâu, tính h nh có ngoan ngoãn không. Tôi ph i khai ra h t. À thì ra hai bác lý mu n xin con nuôi.”

T i hôm sau, th ng Th u t v n chài v , gánh hai cá thúng nh đ ng tôm, tép m t bên, cá khô m t bên. Chuy n này thuy n c a ch nó ch kh m cá t ngoài kh i v vì cá, tôm vào l i đ n rách c l i. Vì v y, th ng Th u đ c ch th ng cho m t đ ng v i hai thúng nh cá tôm khô. Th u v đi r o b c v a suy nghĩ. Hai thúng cá tôm khô này đem ra ch bán cũng đ c v à đ ng, đ m đ ng g o cho c nhà. Còn m t đ ng trong túi đây thì đ a chó b đ b làm gi

Ti nh ng i nghi a khuy n

Tác Giả: Bút Xuân Trân Đình Ngo c
Thứ Năm, 26 Tháng 7 Năm 2012 21:42

thì làm. Không ch ng cái mái r s p ph i l p i. Mùa t i đi c t r m n r i mua l y vài m u r t t. Hai b con gánh v , ch t đó t t. Tu n nào b t b n thì r mái cũ ra r i l p b ng r m i. R cũ đ đun b p. Ch r nh m tthì bốn lu ng hành, lu ng t i. Ch ng ph i v t đi đâu cái gì.

Th u nghĩ đ n đó thì c m th y vui s ng trong lòng. H làm đ c cái gì t t cho cha m hay gia đình, nó đ u c m th y m t ni m vui vô .

Th u đi th ng vào gi a cái sân đ t. Con V n, v i b ncon c a nó m i b c nhanh theo đuôi, t trong b p ra m ng Th u r i rít.

“Mày đã v , h Th u?” ti ng thím Th m.

“D ”.

“Mày có tôm cá gì v y con?”

“Tôm, tép, cá khô. Bu ra mà coi.”

Thím Th m l t đ t t trong b p ra sân, hai đ a con gái m t đ a 12, m t đ a 10 cũng theo thím ra sân.”

“Anh Th u, anh Th u.” Hai đ a nh la tên anh chúng r i cùng ng i bên m . Thím Th m đang coi t ng thúng, dùng tay ph i b i mãi t ndáy thúng lên xem tôm cá có b g y nát không? N u b g y nát thì ch có m tn c, đ l i cho gia đình ăn. M to, tr ng, xong x , ngon lành m i đem ra ch bán đ c. Thành ra nhà làm ngh , thím nghĩ, c đ i ph i ăn th g y v n, th tongon ph i đem ch bán m i ki m đ c đ ng ti n đong g o.

“Đi t m r a r i ăn c m,” thím Th m b o Th u,” r ithày v thày có chuy n nói cho mà nghe.”

“Chuy n gì v y bu?”

Thím Th m nói d i con:

“Nào bu có bi t.”

Không bi t mà i nói nh v y. Rõ là ng i nông thôn ch t phác. Ý thím Th m mu n đ cho chú y nói v i con cái thì chúng nghe i h n là thím.

Kho ng m t lúc n a, chú Th m v . Th y c nhà đang ăn c m, trên mâm ch có m t đĩa cá khô v n v n, m y qu cà mu i x i ch m m m tôm và m t bát canh m ng t i n u v i tép khô và m m. Ch ng bù cho chú đi làm kh p n i, t i nào cũng có chén r u tr ng v i đĩa th t lu c. Dù là ba ng i làm công v i ch nhà chia nhau đĩa th t n đó v i hai cút r u nh ng th cũng đã là sang, là hài lòng i m. Nh m xong ăn c m thì có cá kho, gi a nén, canh bí hay canh b u n u v i tôm khô. Ăn b a t i th thì ch c b ng r i. L i còn trà, n c, thu c ào, tr u cau tr c khi v , l i vài đ ng ti n công l n vào c p qu n. Đ làm công th mà s ng, chú Th m th m nghĩ.

“M i th y x i c m.”

“M i th y x i c m.”

Sáu đ a tr riu rít m i khi nhìn th y b . Bát c m m y đ a chú nhìn th y ba m u: vàng, tr ng và vàng ngà. Vàng là m u h t ngô, tr ng là g o, còn vàng ngà là khoai lang khô. Chú th y ngh n ngh n c h ng. Chú th ng v con quá. C c đ i ăn đ n sao? y v y nhà chú còn khá, nhi u nhàn i c m ch có m y h t, còn toàn ngô, khoai, s n.

Chú Th m tr l i các con: “ chúng mày ăn đi. Th y ăn r i.” Chú l ng th ng lên nhà trên hút thu c, u ng n c chè khô, đ i th ng Th u ăn c m xong.

Th ng Th u ăn xong b ng bát n c chè khô lên nhà trên ng i ph n.

“Bu b o th y mu n h i con chuy n gì, ph i không th y?”

Chú Th m rít xong đi u thu c lò, buông cái xe vành khối lên mái:

“ , đ th y h i mày cái này. Ng nh bây gi cóng i mu n xin tao cho mày làm con nuôi ng i ta thì mày có ch u đi v i ng i ta không??”

“Đi làm đ a cho ng i ta, h th y?” th ng Th u nghĩ ngay đ n tình c nh túng thi u c a gia đình nó.

“Không, không có đi làm đ a , con h u. Đ i nào th y cho mày đi làm nh ng vi c đó. Đi đây là đi làm con nuôi ng i ta...”

Th ng Th u m i nghe t i đó thì v i ch i ngay, không k p đ cho b nó d t i:

“Con nuôi cũng v y mà con , th ng h u cũng v y. Con ch nhà v i th y, v i bu và các em r i đi làm ngh đ c ch ng nào hay ch ng đó. Con không mu n đi v i ai s t.”

Gi ng chú Th m nh nhàng nh có ý khuy n khích th ng con trai i:

“Nhà ng i ta gi u có m, k ăn ng i thi u ginh ng ng i ta mu n xin con nuôi. Ng i ta cũng ch mu n xin mày vì bi t mày ngoan ngoãn, ch u làm, siêng năng. Ng i ta h a v i th y bu cho mày đi h c i ch ng trình Pháp đ đi thi Ti u h c may ra sau này mày có ra làm vi c làng vi c t ng giúp cho làng, t ng đ c không? Ng i ta có ý h ng t t nh th taom i nói

Ti nh ng i nghi a khuy n

Tác Giả: Bút Xuân Trân Đình Ngo c
Thứ Năm, 26 Tháng 7 Năm 2012 21:42

chuy n ch cho mỳ đi thì ch ng thà đ mỳ nhà...”

Ng ng vài phút, hai b con cùng đang suy nghĩ. Th uh i:

“Ng i ta là ai mà mu n xin con làm con nuôi v yth y?”

“Mỳ đã i nhà hai bác y r i. Đó là hai bác lýC u, tao m i p i cái mái ngói cho hai bác y đ y. Hai bác y nhân đ c m, mỳ mà đ c vào c a hai bác y thì c g i là chu t sa chính n p. Bác trai h a cho mỳ đi h c th t đ y, đ sau này may ra mỳ có kh năng ra làm vi c v i làngnh bác y khi x a.”

“Th y b o hai bác y nhân đ c mà sao tr i b t t i i không có con, h th y? Nhân đ c thì ph i có con ch th y?”

“Mỳ h i th thì ai mà tr i đ c. B c thang lên h i ông tr i y. Theo tao nghĩ, v ch ng i y nhau cũng nh sinh con đ cái là cái s ph n. Thi u gì ng i t t không có con, ho c là h có b nh sao đó ch a g p th y g p thu c. Sao, tao nói nh v y thì mỳ có ch u đi làm con nuôi hai bác lý không?”

Thím Th m nãy gi đã lên ng i nghe hai cha con đ i đáp. Thím th y c n khuy n th ng con m t câu:

“Nhà hai bác y gi u có, i t t đàng hoàng. Mỳ vào c a hai bác y thì sung s ng h n nhà v i th y bu nhi u. Mỳ coi đ y, các em mỳ ăn u ng kham kh th mà ch ng đ c h c hành gì. Mỳ đ n đó s đ c đi h c, ăn sung m c s ng, còn đòi gì n a con? Kh i đ a mu n mà ch đ c vì hai bác lý ch mu n nuôi mỳ...”

Th ng Th u gi ng h m h c:

Ti nh ng i nghi a khuy n

Tác Giả: Bút Xuân Trần Đình Ngo c
Thứ Năm, 26 Tháng 7 Năm 2012 21:42

“Th y bu không mu n nuôi con thì con v n chài không v nhà n a nh ng con không làm con nuôi ai đâu.”

Chú thím Th m th y th ng con c ng đ u, bi t ép nóngay cũng không xong:

“Thôi đi ng đi! Suy nghĩ l i r i vài hôm tr l i th y sau cũng đ c.”

Chú Th m hút thêm m t đ u thu c Lào, u ng thêm bát n c chè khô r i chui vào cái màn nâu đã vá nhi u ch , thím đang qu t mu i và đ p màn. M y đ a nh cũng đã ra ao r a chân, lê đôi gu c tre l p k p vào lên gi ng ng .

Nãy gi , v ch ng chú Th m và th ng Th u ng i nói chuy n trong bóng t i. Còn chút xíu đ u l c, lúc nào th t c n m i đ t lên m t tí r i t t ngay. Ban đêm, chú Th m ho c th ng Th u đã b n cái bù nhùi r m gi l a su t đêm. Bù nhùi đ t vào cái m nh vung ang v đ q góc c t trong nhà, kic n l y l a thì đã có n m đóm n a đ c nh, th i m nh vào ch r m đang ngún thì l a b t lên, gi đóm vào là có l a li n. M t cái bù nhùi dài kho ng g n cánhtay ng i l n, cháy t 8 gi t i đ n sáng b ch là v a h t. M y tháng hè quánhi u mu i thì ph i đ t m t đ ng r m ngay gi a nhà. Lá m, c i m không cháy mà ch cho r t nhi u khói. Khói um lên, khói quá làm ng i n m trong nhà h ikhó ch u vì khó th nh ng đ c cái mu i s bay đi h t. Các chu ng trâu, bò, l nmu n đu i mu i cũng ph i hun khói nh th . Ngoài ra còn ph i có màn màn d ych n b n bên đ mu i kh i vào, đ t súc v t.

M t tu n sau, khi th ng Th u v n chài v , l i cũngbu i t i lúc chú Th m đi làm v . Chú l i h i l i nh ng câu h i cũ, l i thuy t ph c th ng con trai l n r ng nhà túngthi u, không đ c m g o cho 5 đ a em nó nh ng th ng Th u v n tr l i y nh l ntr c. Hôm sau, đích thân chú Th m ph i l i th a chuy n v i ông bà lý C u:

“Th a hai bác, chúng em bi t hai bác có lòng t t nuôi cháu, giúp nó h c hành và đ đ n cho chúng em nh ng nó quy n luy n gia đình quá, v ch ng em nói th nào nó cũng không ch u đi. Xin hai bác vui lòng v y. Th c là “Con không chê cha m khó, Chó không chê ch nghèo” đ y hai bác!”